

4 Možnosti evaluace podpory žáků při vzdělávání v rámci vlastního hodnocení škol

V rámci této kapitoly budou představeny nástroje a metodické materiály, které byly vytvořeny nebo jsou v různé míře v České republice využívány ke sběru dat pro účely vlastního hodnocení škol. Povinnost pravidelné autoevaluace škol byla legislativně zavedena v roce 2005. Novelou školského zákona (č. 472/2011 Sb.) došlo ke zrušení povinnosti škol zpracovávat zprávu o vlastním hodnocení. Vlastní hodnocení je v současné době využíváno pouze jako podklad ke zpracování výroční zprávy školy a školy jej mohou realizovat dle vlastních preferencí a záměrů. Obsah a struktura zavedené vyhláškou o náležitostech dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy (č. 15/2005 Sb.), které byly východiskem pro řadu níže uvedených nástrojů, nejsou od roku 2012 závazné. Přesto je nemalý počet škol v různém rozsahu využívá i nadále.

Školám byla legislativní změnou ponechána volnost v zaměření i postupu autoevaluace. Při její realizaci mohou školy využívat různé metodické podpory, evaluační nástroje i vlastní postupy hodnocení. V souvislosti s tématem rovných příležitostí ve vzdělávání nás zajímalo, do jaké míry existující metodické a evaluační nástroje napomáhají školám zjišťovat, jak přistupují k naplňování potřeb žáků s různou mírou potřeby podpory při vzdělávání a k podpoře maximálního rozvoje jejich vzdělávacího potenciálu. Provedli jsme intenzivní vyhledávání evaluačních nástrojů, které byly ověřovány v akademické komunitě či využity v několika školách, a zařadili všechny, které mají být jen částečný potenciál přinést informaci o problematice rovných příležitostí a podmínek ve vzdělávací praxi.

Níže uvedené evaluační nástroje a metodiky jsou popsány v kontextu možnosti využití k hodnocení charakteristik školy zahrnutých do oblasti 6 *Podpora dětí při vzdělávání (rovné příležitosti)* uvedené v Kritériích hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání (ČŠI, 2017a). V kapitole jsou představeny nástroje, u kterých byla alespoň dílčím způsobem ověřena validita a reliabilita. Do hodnocení byly zahrnuty také metodiky, které byly za účelem podpory škol při realizaci vlastního hodnocení vytvořeny a ověřeny. Cílem autorů není posuzovat kvalitu představených nástrojů, ale pouze ukázat jejich potenciál pro posuzování oblasti 6. I když autoři věnovali vyhledávání nástrojů značné úsilí, jejich výčet samozřejmě není úplný. Řada škol k vlastnímu hodnocení využívá své interní materiály, které nejsou veřejně dostupné a nebyly ověřovány vně školy. V kapitole tudíž nelze poskytnout komplexní pohled na vlastní hodnocení škol v kontextu rovných příležitostí ve vzdělávání.

U nástrojů, ke kterým existují údaje o četnosti využití školami, jsou uvedeny hodnoty k srpnu 2017. V případě veřejně dostupných nástrojů (např. výstupů projektu Cesta ke kvalitě) je pravděpodobné, že některé školy či organizace je využívají samostatně, aniž by toto použití bylo zaznamenáno. Nepředpokládáme však, že se bude jednat o příliš častý jev.

Ve vztahu k hodnocení oblasti 6 *Podpora žákům při vzdělávání (rovné příležitosti)* Kritérií hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání (ČŠI, 2017a) byly popsány následující nástroje a metodické materiály:

1. Nástroje zaměřené na komplexní posouzení inkluzivity školy

Ukazatel inkluze (Booth & Ainscow, 2002)

Nástroj pro evaluaci školy v oblasti inkluze (Tannenbergerová, 2013)

Připravenost školy k inkluzivnímu vzdělávání (Lukas, 2012)

Metodika hodnocení inkluzivní školy (Adamus, 2015)

